

DOCUMENTS PER A LA HISTÒRIA D'ALAUQUÀS

(1623, octubre 15)

Concordia feta i firmada entre Joan Pardo de la Casta, senyor d'Alaquàs i Miquel Sarrió i Domenec Miquel com a síndics i procuradors de la Vila d'Alaquàs sobre diversos plets que restaven pendents en la Reial Audiència incoats per ambdues parts, referents al funcionament municipal, monopolis senyorials, pagament de prestacions senyorials, etc.

(Arxiu del Regne de València. Casa d'Alaquàs. Caixa 13. Expt: 360)

In Dei nomine amen. Noverint universi quod nos don Joannes Pardo de la Casta filius primogenitus, et sucesor don Ludovici Pardo de la Casta comitis de Alaquàs tam nomine meo proprio, quam etiam nomine et tanquam procurator generalis ad infrascripta dicti comitis de Alaquàs, patris mei, colendissimi ex una; Michael Sarrio et Dominicus Miquel agricultores dicta Villa de Alaquàs vicini et havitatori nomine et tanquam sindici et procuratores universitati et singularium personarum eiusdem Villa de Alaquàs ex altera partibus; prout constat scilicet de procuratione dicte comitis de Alaquàs instrumento recepto per Joanem Perona notarius, die quarto mensis septembris anni proxime preterid millesimi sexcentissimi vigesimi secundi. Et de sindicatu dicta Villa instrumento recepto per Philipum Sanz notarius regium dicta Villa de Alaquàs havitator, die duodecimo mensis maii presentis anni recepto rexistrato in sexagesima nona manu mandatorum et empararum curia civilis Valentia de anno presenti foleo vigesimo secundo. Dictes respective nominibus scienter et gratis cum hoc presenti publico instrumento cunctis temporibus hic, et uviqua firmiter et perpetuo valituro et in aliquo non violando seu revocando nos partes predicta dictis respective nominibus confitemur et inventate reconoscimus una pars nostrum alteri, et altera alteri ad invisem et visissim presentibus acceptantibus et nostris quod super rebus infrascriptis inter nos partes predictas sunt conventa imita transacta et concordata ac in pactum deducta capitula infrascripta et inmediate sequentia.

En nom de nostre señor Deu Jesuchrist e de la sacratíssima e humil Verge Maria mare sua concebuda sens peccat original señora y abocada nostra.

Capítols fets y fermats entre parts de la una don Joan Pardo de la Casta fill primogenit y sucesor de don Luis Pardo de la Casta conte de Alaquàs així en son nom propi com de procurador del dit señor don Luis Pardo de la Casta conte de Alaquas son pare; y de l'altra Miguel Sarrio y Domingo Miquel lauradors vehins y havitadors de la dita Vila de Alaquàs en nom de sindics y procuradors de la Universitat y singulars persones de la dita Vila en e per la forma següent.

I. E primerament. Attes y considerat que en la Real Audiencia de Valencia sup sutiones del molt noble auditor de aquella don Melchor Sisternes se porta y tracta entre parts del dit señor Conte de Alquas de una. Y la dita vila de Alaquas de altra, un proces y causa civil de la qual es escriuva Frances Blanes notari circa de que lo dit señor Conte de Alquas nomena en justicia de dita Vila per al any propasat mil siscents vint i dos a Luis Miquel, la qual nominacio es pretenia y preten per part de dita Vila ques nulle y com a tal que devia ser revocada; declarant que lo dit señor Conte no la àuria poguda fer, ni que en ningun temps se pogues traure aquella en consecuencia, ni exemplar per ço que aquella es feu no guardantse la forma acostumbrada a guardar en semblans casos ço es que lo Consell particular de dita Vila nomena dos persones y les imbia aquelles al dit señor Conte, la una de les quals no tenint impediment algu sa señoría lo nomenaba per al dit ofici de justicia, y que lo dit Luis Miquel fonch nomenat per dit señor Conte sens abero estat per dit Consell particular, habent nomenat lo dit Consell particular altres dos persones per evitar lo qual plet et alias es estat pactat, clos, havengut y concordat entre les dites parts que aquelles respective cascuna per son interes ajen de renunciar segons que ab lo present capitol renunciem al dit plet y causa taliter com si instat i mogut no fos. Y que dita nominacio de dit Luis Miquel per a dit ofici de justicia en ningun temps se pugua traure en consecuencia taliter com sino se haguera fet, y que de cetero et imperpetum de huy en abant en respecte de les nominacions y eleccions de justicia y demes oficial de dita Vila se haja de guardar y guarde lo que fins huy se ha guardat excepto en la desus dita ocasio ço es per al ofici de justicia de dita Vila lo consell particular de aquella haja de nomenar y nomene cascun any lo dia del apostol sen Tomas dos persones y embie aquelles al dit señor Conde de Alaquàs y sos sucesors per a que de una de aquelles haja de nomenar y nomene en justicia per al any apres següent la que li parexera y ven vist li sera y que lo mateix se haja de fer y faça per al ofici de llochinent de justicia.

Y així mateix lo dit Consell particular cascun any lo dumenge ans de la festa de Pasqua de Pentecostes haja de nomenar y nomene dos persones per a jurat en cap de dita Vila y altres dos per al jurat segon y portar aquelles a dit señor Conte y sos sucesors per a que de les dos primer nomenades per a jurat en cap sa señoría haja de elegir y elegixca la que aparexera per a jurat en cap per al any apres següent, y lo mateix haja de fer y faça

per a jurat segon de dit any apres seguent de una de les dites persones per al efecte per dit Consell particular nomenades et pari modo per al ofici de Mustaçaf de dita Vila lo dit Consell Particular cascun any lo dumenge ans del dia de sent Miguel de setembre haja de fer nominacio de dos persones per a Mustaçaf de dita Vila en lo any apres seguent y aviar aquelles a dit señor Conte o sos successors per a que de una de aquelles hagen de nomenar y nomenen la quels parexera en Mustaçaf de dita Vila per al any apres seguent ab tal que ninguna de les persones que inbiara dita Vila a dit señor Conte per a fer delies les nominacions y eleccions de oficials desus dits tinga impediment algu como es ser arrendador, deure a la Vila, no tenir hacienda competent y suficiente, estar afrontats, ser borrachos, lladres, o que porten ab la Vila active o passive plet algu, y en cas que tinguen algu de dits impedimens hagen de fer nominacio de altra persona en lloch de tal impedit, tot lo qual en la forma desus dita se haja de guardar y guarde inviolablement en les dites nominacions de oficials de dita Vila respectivament com desus çe ha dit sens que la una de les parts ni l'altra ni sos successors en ningun temps puguen fer ni fassen lo contrari sots expres decret de nullitat de la nominacio de oficial de dita Vila que ultra de la forma damunt dita es faça per ninguna de les parts y que aquelles sien de ninguna forma ni valor taliter com si fetes no fosen. Y que de nou les dites parts estiguen obligats presisament ells o sos successors a fer dites nominacions de oficials en la forma contenguda en lo present capítol y no en altra manera alguna aliter alias nec alio modo.

II. Ytem, ates y considerat que entre les dites parts en la dita Real Audiencia; et sup eyusdem auditione et actuario, es porten dos plets y causes civils, lo hu dels quals es de ferma de dret y lo altre de apelacio acerca del modo que se ha de tenir en pagar lo quint de la fulla, que los que tenen terres en lo quint de dita Vila de Alaquas tenen obligacio de pagar al dit señor Conte de aquella, pretenent lo dit señor Conte un modo de paga, y los que tenen terres en lo quint de dita Vila de Alaquas tenen obligacio de pagar al dit señor Conte de aquella, pretenent lo dit señor Conte un modo de paga, y los de la Vila altre per evitar lo qual plet et alias, es estat, pactat, que no sia lo que la una part ni l'altra pretenen, y que les dites parts hagen de renunciar segons que ab lo present capítol renunciem als dits procesos y causes y altres qualsevol circa predicta moguts y que lo modo de la paga de dit quint de fulla haja de ser y sia de huy en abant començat del primer de janer del corrent any en esta forma y no en altra alguna, ço es, que cada carrega de fulla se haja de estimar y contar a raho de setse sous y no mes, y que la persona que se arbitrara tenin sinch carregues de fulla haja de donar y pagar per raho del dret de quint al dit señor Conte y sos successors setse sous tan solament y aixi al respecte de les carregues mes o menys que tindra sens estar obligat a pagar dret de quint de fulla ni a mes for de dits setse sous per carrega, ni en altra manera alguna, y

que aço se haja de observar y guardar imperpetum, sens que ninguna de dites parts en ningun temps ni per ninguna causa o raho puga pretendre lo contrari, ni apartarse en tot o en part de lo desus dit renunciant segons que ab lo present capítol renunciien a qualsevol dret que tinguen o tindran tasit, o expres ultra de per a poder fer y efectuar les coses contengudes en lo present capítol.

III. Ytem per quant les dites carregues de fulla contengudes en lo antecedent capítol ans de la present capitulacio y concordia se han acostumat a pagar a raho de dotse sous per carrega de huy abant per evitar los dits plets y causes se han de pagar setse sous conforme es conte en lo antecedent capítol y lo terçdelme de fulla degut al dit Conte y señor de dita Vila per raho de les dites terres del quint se ha acostumat y acostuma pagar al respecte de lo que valien dites carregues de fulla a raho de dotse sous en dines y no en fulla que per raho de dit augment de dotse o setse sous per carrega no se haja de pagar cantitat mes alguna per raho de dit terçdelme ultra de la que fins huy se ha pagat a respecte de dits dotse sous per carrega no obstant lo desus dit augment com sols aquell se haja de entendre y entenga per raho del dit dret de quint y no per terçdelme, lo qual dit terçdelme en la forma damunt dita se haja de pagar imperpetum en dines y no en fulla, y no en altre modo ni manera, ni a major for de dotse sous per carrega per qualsevol causa o raho, renunciant lo dit señor Conte y lo dit señor don Joan Pardo per ells y per sos sucesors a qualsevol dret y causa que sobre les coses contengudes en lo present capítol tenen o tindran.

III. Ytem attes y considerat que en la dita Real Audiencia sub auditione del molt noble oidor de aquella don March Antoni Sistemes entre les dites parts se porten hu o mes procesos y causes de les quals es escriba Nicolau Simo notari acerca de la pretencio que dit señor Conte te de que dita Vila estaria obligada a fer presons en aquella per a tenir custodits y guardats los delinquens per ser cosa que tocaría a la dita Vila y no al dit señor Conte; y que la dita Vila preten tot lo contrari per ço que fins huy no ha fet tal ans be lo dit señor Conde ha acostumat tenir serto part de la Casa que sa señoría te en la dita Vila per preso a hon ha tengut los delincuens y tret alguns per a penjar, per a evitar lo tal plet et alias es estat pactat ut supra que lo dit señor Conde haja de tenir los delincuens en les presons que fins huy ha acostumat tenir en serto part de la Casa que sa señoría te en dita Vila o ferlos portar a les presons de la present Ciutat de Valencia.

V. Ytem. Attes que entre dites parts en la dita Real Audiencia sub auditione del dit molt noble doctor de aquella don Melchor Sistemes se ha portat y tractat altre plet y causa civil del proces del qual es escriba lo dit Frances Blanes notari acerca de la pretencio que lo dit señor Conte te de poder pendre residencia als oficials y demes persones de dita Vila aixi per raho dels propis de aquella com de la administracio de justicia la qual enteuera

poder pendre com a Conte y señor de dita Vila eo com a Portantbeus de General Governador que es per sa Magestat en aquella, vel eo homni meliori modo quo potest y per part de dita Vila es pretenia que de ningun modo podia lo dit señor Conte pendre dita residencia aixi per no haverse acostumat fer tal com tambe perque com a Conte y señor de dita Vila no la pot pendre per ser cosa respectant a la jurisdiccio suprema la qual no te dit señor Conte, y com a Portantbeus de General Governador menys la pot pendre per no constar tenir poder especial de sa Magestat per a dit efecte. Per evitar lo qual et alias es estat pactat ut supra que les dites parts hajen de renunciar segons que ab lo present capitol renunciem al dit proces, plet y causa, y que lo dit señor Conte a Portantbeus de General Governador en dita Vila y Condat de Alaquas y no en altre nom ni altra forma ni manera pugua fer y pendre dita residencia als oficials de dita Vila que de huy abant ho seran, y a les demes persones a qui tocara y convindra renunciant segons que ab los presents capitols los dits señors Conte y don Joan Pardo per ells y sos sucesors renunciem a qualsevol dret que tinguen per a fer y pendre dita residencia als oficials de dita Vila que fins huy son estats y demes particulars de aquella per raho de qualsevol cosa que per coses fetes fins huy pogues pendre y fer aquella de tal manera que los dits señor Conte o don Joan Pardo, o sos sucesors sols puguen pendre y fer aquella de huy en abant y no de temps algu en arrere absolentlos de tots y qualsevols excessos que contra los oficials que fins huy son estats de dita Vila en la administracio de justicia se pogues pretendre contra aquells, y de qualsevols contes de administracions vel alias hajen tengut com lo dit señor Conte entenga y sapia que lo dits oficials han administrat be y llealment los bens de dita Vila, y en cas que hajen faltat en alguna cosa los absol, y diffinide, imposant per a ells, y als seus, silensi y callament perdurable y en cas que lo dit señor Conte al cance la jurisdiccio suprema que preten tenir en dita Vila com a Conte de aquella (la qual huy esta litigi) pugua pendre dita residencia com a Conde.

VI. Ytem. Attes y considerat que en la dita Real Audiencia sub auditio-
ne del molt magnifich doctor de aquella Gabriel Sancho cavaller se porta
y trata entre Frances Joan de Santafe y dites parts, altre proces y causa ci-
vil de la qual es escriba lo dit Frances Blanes acerca de que dita Vila pre-
ten de que sols te obligacio de pagar al dit Sentafe les tres quartes parts
de les annues pensions del censal que aquella li respon per ço que l'altra
quarta part tocaria a pagar al dit señor Conde com a sucesor dels bens
dels moros expulsos de la dita Vila; per ço que lo carregament de censal
fonch fermat per los Christians vells y nous de que ans de la expulsio gene-
ral dels Cristians nous del present Regne estava fermada dit Vila iuxta los
capitols dihuit y denau de la Real Pragmatica publicada en quinze de abril
mil siscentos y catorce et alias per les demes causes y rahons deduides en
dit proces; y per part del dit señor Conte se preten tot lo contrari y per

molts ajusts que hi ha hagut entre dites parts per a atallar dit plet no se ha pogut concordar sino en lo modo infrascrit: Per lo qual et alias es estat pactat ut supra que en lo dit proces y causa es done sentencia difinitiva y es declare a qui toca pagar dita quarta part y que a la sentencia ques donara hagen de estar y obehir dites parts sens poder proclamar, suplicar, recorrer, ni usar de altre remei algu contra la tal sentencia ques donara y si alguna de dites parts per via directa ni indirecta, intentas lo contrari sia de ninguna força y valor lo que intentara ni menys pugueu ser oits, ans be tota audiencia los sia denegada y dita sentencia posada en sa devida execucio no obstant qualsevol cosa que contra aquella se intente de jure vel de facto; y lo mateix que ab dita sentencia es declarara es entenga y sia per als altres censals que dita Vila es carrega ans de la dita expulsio sens poder apartarse ninguna de dites parts ni contravenirla ni usar de ningun remei en res ni per res porque desta manera se escusen los plets que entre dites parts hi ha que es lo principal fi y intent de aquelles.

VII. Ytem. Attes que entre les dites parts se porta altre plet su auditio-ne del dit noble don Melchor Sistemes del proces del qual es escriba Nicolau Simo notari acerca de la pretencio que la dita Vila te de que lo dit señor Conte te obligacio de obrar y conservar la camiseria de dita Vila y en lo qual plet dita Vila ha obtes dos sentencies en favor la una en la Cort del Portanbeus de General Gobernador de la present Ciutat y Regne de Valencia, y laltra en la dita Real Audiencia publicada per don Joan Daça escriba de manament en cinch de janer mil siscents vint y hu. Y aixi mateix lo dit señor Conte te pretencio de que vol arrendar lo pilode dita camiseria a qui mes hi donara o havituallar y pendre per son conte la dita carniceria, o donarla a qui li paregues per raho de lo qual havia de haverly plets y litigis entre dites parts. Per ço que dita Vila preten que ab donarli cascun any huitanta lliures (que es la cantitat que fins huy li han acostumat a donar) per raho del dret de dit pilo no te altra obligacio. Per evitar lo qual et alias es estat pactat ut supra que del primer de janer del present any en avant cada un any et imperpetuum la dita Vila tinga obligacio de donar al señor Conte y a sos sucesors cent lliures per raho del dit pilo y que haja y tinga obligacio dita Vila de obrar y conservar dita camiseria a ses propres despeses y gastos, y que la dita Vila puxa lliverament y sens empaig ni contradiccio alguna lliurar, arrendar, o avituallar dita carniceria o tenirla per son conte com a ella millor li parexera y ben vist li sera y que les dites parts hagen de renunciar segons que ab lo present capítol renuncien a qualsevol dret que cascuna daquelles en contrari de les coses contingudes en lo present capítol tinga o tindra ço es la dita Vila en respecte de les dites sentencies que ha obtes en son favor ab les quals se declara que lo dit señor Conte tenia obligacio de obrar y conservar dita carniceria et alias y los dits señors Conte y don Joan Pardo a la pretensio y drets que

aquells y sos sucesors tinguen y puxen tenir en raho de pretendre arrendar lo dit pilo o avituallar o fer avituallar dita carniceria, o que dita Vila done a mes cantitat que la desus dita de cent lliures cascun any per raho de dit pilo, et alias del tal manera que a ninguna de dites parts los reste mes dret ni accio tamad agendum quam ad excipiendum que per a poder demanar y fer cumplir y efectuar tan solament les coses contengudes en lo present capítol y no en mes ni en altra manera aliter alias nech alio modo.

VIII. Ytem per quant la dita Vila de Alaquas preten que lo modo de pagar lo quint de tots los fruits de les terres que poseheixen en lo quint los particulars excepto de la fulla se ha acostumat a pagar en esta forma, ço es que primer lo dit señor Conte cobra lo dit dret de quint sens aguardar que paguen los demes drets de delme, terçdelme y primicia y despues de lo que resta dels dits fruits deduit lo dit dret del quint se paguen los demes drets de delme, terçdelme y primicia, en gran dañ y perjui dels amos de dites terres per ço que de esta manera benen a pagar delme, terçdelme y primicia del quint, lo que es contra raho, y de lo que se observa en los demes llochs circumbehins y per dita raho se esperaba moure plet entre dites parts, per atallar lo qual y per les demes coses que ab la present capitulacio y concordia los dits señor Conte y don Joan Pardo per ells y sos sucesors fan en favor de dita Vila et alias; es estat pactat, clos, abengut y concordat entre les dites parts que en lo modo de la paga de dit dret de quint se garde lo acostumat fins huy ço es que aquell se haja de traure y cobrar primer que altre dret algu, aixi de delme, terçdelme y primicia com alias renunciant la dita Vila segons que ab lo present capítol renuncia a qualsevol dret tacit o expres que contra lo dispost en lo present capítol tinga o tindra quomodocunque et qualitercunque.

VIII. Ytem se estat pactat ut supra que en cas que alguna de dites parts o los sucesors de aquelles contravindran, o contrafaran, o contravenir faran en res ni per res a les coses contengudes en la present capitulacio y concordia o part alguna de aquelles, o en manera alguna se apartaran o intentaran apartarse de jure vel de facto et alias per qualsevol causa y raho en tal cas reste en facultat de la part obedient tan solament lo valerse dels drets de la present capitulacio u concordia o dels drets que ans de fer aquella tenia o li competien quomodocunque et qualitercunque per al qual cas nunch protunch se li reserven y resten salvos e illesos in omnibus et peronica taliter com si la present capitulacio y concordia feta y fermada no fos, y encara tinga facultad la dit part obedient elegir lo cami que li parexera de variar aquell una y moltes vegades y de nou perdren altre toties quoties voldra y ben vist li sera dejanto a son lliure alvedrio sens altra dependencia alguna y que la part inobedient nos puga valer de les coses en la present capitulacio contengudes taliter com si feta no fos.

X. Ytem es estat pactat entre les dites parts que los presents capitols

y caseu de aquells sien ejecutoris ab renunciacio y sumisio de propri for variació de fur y altres sots pena de mil lliures pagadores per la part inobedient a la part obedient per pena etc. ratto pacto manente etc. Y ab totes les demes clausules que sien necesaries per a validitat de aquells y de cascu de aquells y conforme lo estil del notari que rebrà la present capitulació y concordia.

XI. Ytem es estat avengut y concordat per y entre les dites parts que per a major validitat y fermetat de la present capitulació y concordia y coses en aquella contengudes y per a que obligue aquella aixi a les dites parts com al sucesors de aquelles se haja de obtenir y obtinga decret y autoritat judicial de la Real Audiencia.

XII. Ytem es estat pactat, avengut, transigit y acomodat per y entre les dites parts que los salaris de la present capitulació y concordia y demes que per raho de aquella convindrà fer y rebre y los gastos y salari del decret que se ha de obtenir de la Real Audiencia toquen per entregue a dita Vila y no al dit señor Conde.

Quibus quidem dictis capitulis lectis et publicatis per notarium infrascriptum et per nos dictas partes...